

Notat til brug ved fællesmødet 30. november 2021 mellem MPU og Bestyrelsen for Skanderborg Forsyning.

Baggrund

Økonomiudvalget har på møde 13. oktober 2021 vedtaget følgende:

- at der i det igangværende arbejde med spildevandsplanen fokuseres på mulighederne for herigennem at fremrykke indsatsene for at reducere udledning og overløb af spildevand. Det forudsættes dermed, at forslag til revideret spildevandsplan omfatter en vurdering af de økonomiske konsekvenser for Skanderborg Forsyning og Skanderborg Kommune samt den vurderede effekt i forhold til reduktion af miljøbelastningen, hvis indsatsene fremrykkes.
- at Skanderborg Forsyning hurtigst muligt og koordineret med Skanderborg Kommune skal udarbejde et forslag til, hvordan den planlagte lovliggørelse af spildevandsudledningerne kan fremrykkes, så arbejdet er færdigt væsentlig tidligere end 2025.
- at det i samarbejde med Skanderborg Forsyning undersøges, om Byrådets tidligere beslutning om den fremtidige struktur på spildevandsområdet baserer sig på et tilfredsstillende datagrundlag.
- at Miljø- og Planudvalget og Skanderborg Forsynings bestyrelse på deres kommende dialogmøde i december 2021 drøfter og kvalificerer forslaget til den fremrykkede handleplan for lovliggørelse af spildevandsudledningerne, der herefter forelægges Byrådet.

Formål

Dette notat er udarbejdet med det formål at understøtte og kvalificerer drøftelserne på fællesmødet mellem Miljø- og Planudvalget (MPU) og Skanderborg Forsynings bestyrelse omkring ovenstående punkter, herunder at danne grundlag for at kunne svare Økonomiudvalget vedrørende handleplan for lovliggørelse af spildevandsudledningerne.

Spildevandsplan

I medfør af Spildevandsbekendtgørelsen er det Skanderborg Kommune der udarbejder spildevandsplanen. Dette skal ske i et nært samarbejde med Skanderborg Forsyning. Spildevandsplanen er en sektorplan, der skal være i overensstemmelse med Kommuneplanen og øvrige sektorplaner mv. Forudsætningerne for udarbejdelsen af en ny og revideret spildevandsplan omfatter i stort omfang et opdateret data- og plangrundlag, og det forberedende arbejde hertil har forvaltningen og fagpersoner fra forsyningen samarbejdet om de seneste par år.

Spildevandsplanen udtrykker de politiske ambitioner for miljøpåvirkning, serviceniveau mv. og skal angive den fremtidige spildevandsstruktur i Skanderborg Kommune. Den omfatter også en vurdering af de økonomiske konsekvenser for Skanderborg Kommune og Skanderborg Forsyning samt den vurderede effekt ift. reduktion af miljøbelastningen mv. (jf. krav i Spildevandsbekendtgørelsen). Den af byrådet vedtagne Strukturplan for centralisering af spildevandsrensning vedtaget 28. april 2021 vil derfor danne baggrund for de planlagte tiltag i

spildevandsplanen, hvilket tidligere har været drøftet på dialogmøder mellem MPU og bestyrelsen, hvor også forudsætninger omkring omfanget og tidsplanen for separatkloakering har været berørt.

Baseret på de nuværende ressourcer der er til rådighed til opgaven i forvaltningen, er tidsplanen for udarbejdelse af den reviderede spildevandsplan, at den forventes vedtaget af Byrådet primo 2024. Skanderborg Forsyning bistår forvaltningen med ressourcer og kompetencer.

Rammer for Skanderborg Forsyning

Såfremt spildevandsudledningerne fra overløb ønskes reduceret udover, hvad det nuværende omfang af separatkloakering medfører, skal de økonomiske konsekvenser for Skanderborg Forsyning vurderes og fremgå af spildevandsplanen. En fremrykket indsats øger anlægsinvesteringerne for Skanderborg Forsyning, og øger nedskrivningerne på de optagne anlægsaktiver, hvilket reducerer Skanderborg Forsyning økonomiske effektivitet og medfører øgede effektiviseringskrav.

Anlægsinvesteringerne er takst- og lånefinansieret. En begrænsende faktor i mulighederne for en takststigning er vandsektorlovens økonomiske regulering, der sætter indtægtsrammen for Skanderborg Forsyning, og som for 2022 ikke giver mulighed for takststigning.

Lånefinansieringer sker med en tilbagebetalingstid på 40 år. Imidlertid dikterer vandsektorens pris- og levetidskatalog at eksempelvis ledningsanlæg (herunder separatkloakering) skal afskrives over 75 år. Dette sætter yderlig Skanderborg Forsynings likviditet og egenkapital under pres.

I tillæg til de økonomiske konsekvenser for Skanderborg Forsyning er der også et praktisk element, da afløbssystemerne er infrastruktur som ved renovering og fornyelse er et forstyrrende element i byer/landsbyer for både borgere og erhverv. Der er således en grænse for i hvor stort omfang, der kan opgraves samtidigt. Hertil kommer øget myndighedsbehandling hos forvaltningen samt øgede udgifter for Skanderborg Kommune til anlægsinvesteringer som asfalt og vejbidrag. Endelig kan en begrænsende faktor også være tilgængeligheden af entreprenører.

Udledningstilladelser

Som anført i Redegørelsen af 15.oktober 2021 til Skanderborg Forsynings bestyrelse har der været et nært samarbejde mellem kommunen og forsyningen om udarbejdelse af en tids- og handleplan for sikring af, at vi har gyldige tilladelser til alle regn betinget udledninger i Skanderborg Kommune. Dette er sket i tæt dialog med Miljøstyrelsen som tilsynsmyndighed på området. Den 15. oktober 2021 har Miljøstyrelsen meddelt at tids- og handleplanen er accepteret.

Der er ud fra denne tids- og handleplan foretaget et skøn over det nødvendige ressourceforbrug hos både Skanderborg Kommune og Skanderborg Forsyning. Med de nuværende ressourcer og kompetencer til denne fagligt tunge/komplicerede opgave forventes det, at alle tilladelser kan være godkendt i 2025, jf. endvidere afsnit vedrørende administrative ressourcer for Skanderborg Kommune, Udledningstilladelser. Dette er under forudsætning af, at ansøgningerne udarbejdes på baggrund af de opdaterede oplandsdata, der fremskaffes i øjeblikket og som indgår som grundlag i den reviderede spildevandsplan, så tilladelserne gives på et retvisende grundlag, og de dermed kan være gældende for en årrække.

Såfremt der politisk ønskes en anden og hurtigere løsning ved at anvende, for en række overløbsbygværker, forældede oplandsdata, der indgår i den nuværende spildevandsplan som

grundlag for ansøgningerne om udledningstilladelser, vil det delvist resultere i dobbeltarbejde, når tilladelserne skal bringes i overensstemmelse med de opdaterede data i den nye spildevandsplan. Det gælder dog ikke for udledningstilladelserne i oplandet til Skanderborg Renseanlæg, hvor der er arbejdet med at forbedre datagrundlaget.

Der skal i forbindelse med ovenstående også gøres opmærksom på, at det er de samme ressourcer og kompetencer hos både Skanderborg Kommune og Skanderborg Forsyning, der skal bruges til både udarbejdelse af den reviderede spildevandsplan, til ansøgning og meddelelse af udledningstilladelser samt øvrigt myndighedsarbejde i forbindelse med anlægsarbejder. Så en fremrykning af indsatsen for udledningstilladelser vil kunne medføre en forsinkelse af arbejdet med den reviderede spildevandsplan.

Endelig vil fornyelse af udledningstilladelserne ikke påvirke de miljømæssige forhold, da der er tale om rent administrative forhold.

På baggrund af ovenstående kan det ikke anbefales at fremrykke arbejdet med udledningstilladelserne.

Administrative ressourcer i Skanderborg Kommune

I forlængelse af ovenstående beskrives de udfordringer, der er på myndighedsområdet ift. at levere på både udledningstilladelser, spildevandsplanlægning og andre myndighedsafgørelser, samt generelt de kapacitetsudfordringer som det nuværende og kommende aktivitetsniveau med væksten i Skanderborg Kommune medfører af pres på spildevandsområdet i kommunens administration.

Med væksten i kommunen har der de seneste år været en større aktivitetsudvikling i relation til udlednings- og tilslutningstilladelser i forb. med nyudstyknings, byfortætning og erhverv, separatkloakering, nye tillæg til spildevandsplanen, kortgrundlag, opfølgning på fejkoblinger og overløb, samt klimavurdering på nye anlægsopgaver. Myndighedsområdet har med den store vækst i kommunen længe været på bagkant. Det har medført en længere sagsbehandling, og, at en række opgaver ikke løses hurtigt nok i forhold til de forventninger erhvervslivet og borgere kan have. Det høje aktivitetsniveau i Skanderborg Kommune med byudvikling m.v. presser generelt myndighedsarbejdet – ikke kun på planlægning og separatkloakering. Den øgede aktivitet medfører eksempelvis flere tilladelser til regnvandsbassiner, udledningstilladelser, tilslutningstilladelser, vurderinger af konsekvenser for natur og vandmiljø mv. Det har ligeledes medført nedprioritering af andre fagområder – konkret på vandløb, vandløbsrestaureringer, vandplaner, vandløbsregulativer og natur.

Det betyder, at der ikke er kapacitet i administrationen til at udvide aktivitetsniveauet for de mange nye udledningstilladelser, de manglende udledningstilladelser samtidig med, at den kommende revision af spildevandsplanen også vil være en opgave for administrationen, som ikke kan klares indenfor den nuværende bemanding.

Behov i forhold til arbejde med udledningstilladelser

Med de nye krav fra Miljøstyrelsen skal der udarbejdes en række nye udledningstilladelser til eksisterende udløb. Det er som nævnt en stor ekstraordinær opgave, som udfordrer de nuværende ressourcer og er det, som tidligere er blevet kaldt en administrativ "bombe".

Skanderborg Kommune og Skanderborg Forsyning har som nævnt tidligere udarbejdet en tids- og handleplan. På den baggrund forventes det, under forudsætning af, at der er de nødvendige

ressourcer, kan meddeles (nye) tilladelser til primært oplandet til Skanderborg Renseanlæg af udledningerne fra overløb i første halvår 2022, svarende til ca. 40%. Derudover forventes det, at vi er helt i mål i 2025, i forlængelse af spildevandsplanens færdiggørelse. Dette scenarie forudsætter endvidere, at der dedikeres ressourcer (el. flere mandetimer) til opgaven, som i dag løser andre opgaver. Derudover skal der løbende udarbejdes nye udlednings- og tilslutningstilladelser i forbindelse med separatkloakeringer og nyudstyknings.

Overslag på opgavens omfang: 1 fast årsværk

Behov i forhold til arbejde med Spildevandsplan

Byrådet har igangsat arbejdet med en revideret spildevandsplan, og forarbejdet er påbegyndt.

Spildevandsplanen er byrådets grundlag for at træffe strategiske beslutninger om fremtidens spildevandsstruktur og er rammen om Skanderborg Forsynings anlægsarbejder de kommende år.

Efter arbejdet med spildevandsplanen vil der være løbende behov for sektorplanlægning i form af nye tillæg og arbejdet med implementering af strukturplanen for Skanderborg Forsyning.

Overslag på opgavens omfang: 1 fast årsværk + 500.000 kr. i 2022 til en ekstern rådgiver

Det er vigtigt at understrege, at de vurderede opnormeringer både er nødvendige på kort sigt ift. at udarbejde nye udledningstilladelser og spildevandsplan, men på sigt også er nødvendige for at kunne følge med væksten og nedbringe sagsbehandlingstider for bl.a. tilslutningstilladelser til erhverv og bolig, samt at nedringe andre sagspukler, som beskrevet ovenfor, der med det aktuelle aktivitetspres ikke bliver prioriteret. Af den grund bør opnormeringerne ikke være tidsbegrænset.

Strukturplan

Den af byrådet vedtagne Strukturplan for centralisering af spildevandsrensningen har ikke en direkte sammenhæng med de manglende udledningstilladelser for de regn betingede udløb fra overløbsbygværker. Indsatsen for at reducere antallet, er som tidligere beskrevet hovedsageligt separatkloakering, der skal udføres uafhængigt af gennemførelsen af strukturplanen. De regn betingede udløb fra overløbsbygværker indgår således ikke som datagrundlag for beslutning vedrørende Strukturplanen.

Imidlertid vil realisering af strukturplanen kunne ændre på prioriteringsrækkefølgen for separatkloakeringen, og vil desuden positivt medføre forbedrede miljøforhold i Skanderborg Kommune, da påvirkningen af sårbare recipienter reduceres med de foreslåede tiltag til centralisering af spildevandsrensningen.

Udover en bekymring for, at strukturplanen er udarbejdet på et tilfredsstillende datagrundlag, har der været udtrykt undren omkring størrelsen af enhedspriserne på de lange ledningsstræk i forbindelse med afskærende ledninger og transportledning til enten Aarhus eller Kattegat.

Vurderingen af enhedspriser er drøftet og søgt verificeret ved møde mellem Skanderborg Kommune, Skanderborg Forsyning og COWI den 8. november 2021. COWI har efterfølgende konkluderet, at Skanderborg Forsyning dokumenterede på meget overbevisende vis, hvordan de var kommet frem til antagelserne omkring de afskærende ledninger – dels Ry til Skanderborg, Skanderborg til udløb i Kattegat og Skanderborg til Viby. Desuden, at de præsenterede enhedstal var i overensstemmelse med hvad COWI har erfaret fra andre steder, og det blev dokumenteret på

et grundlag, der var betydeligt mere detaljeret, end hvad der normalvis ses på dette planlægningsniveau.

Endelig blev det bemærket, at såfremt andre forsyninger, der har gjort erfaringer med lignende projekter, kan genkende de gjorte forudsætninger, vurderes strukturplanen at være udarbejdet på det korrekte forudsætningsgrundlag.

Herudover har Skanderborg Forsyning afholdt, det af COWI omtalte erfaringsmøde med Mariagerfjord Vand og Herning Vand, den 15. november 2021.

Konklusionen fra erfaringsmødet vedrørende enhedspriserne var tilsvarende en forståelse efter fremvisning af de bagvedliggende antagelser og beregninger.

Skanderborg den 22. november 2021

Direktør Skanderborg Forsyning

&

Direktør Skanderborg Kommune

Per Grønvald

Frederik Gammelgaard